

СУ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ

КАТЕДРА „БИБЛИОТЕКОЗНАНИЕ, НАУЧНА ИНФОРМАЦИЯ И КУЛТУРНА ПОЛИТИКА“

СПЕЦИАЛНОСТ „БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННИ НАУКИ“

КОНСПЕКТ ЗА УСТЕН ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ЗА АКАДЕМИЧНАТА 2020–2021¹

- 1. Българската книжовна култура през модерната епоха (края на 18 – края на 20 век). Преход от ръкописна към печатна книга. Книжовни средища. Книжовна продукция и социална промяна – книжнината в превратните моменти от българската нова и най-нова история. Институции на книгата. Професии, свързани с книгата. Книжовна статистика. Изследователи на българската книга през 20 в.**

Примерни подтеми: Българската книжнина – количествени и качествени (съдържателни) характеристики. Библиогеография – центрове на българското книгопечатане и книгоиздаване. Професионална диференциация на книжовните дейности. Ключовото място на издателите при превръщането на авторовите ръкописи в печатни продукти. Книготърговци и книготърговия. Развитие на библиографската регистрация на българските печатни издания. Грамотността сред българите през 19 и 20 век. Цензура върху печатните издания.

Задължителни термини: култура на книгата, печатна култура, жизнен цикъл на печатните издания, печатни технологии, статистика на издателската дейност, типове и видове издания, оригинална и преводна продукция, читатели и четене, грамотност...

Ключови думи: книга, книгознание, история на книгата, книгопечатане, книгоиздаване, книготърговия, книгоразпространение, периодичен печат, автор, читател...

- 2. Развитие на библиотеките в България от края на XIX до началото на XXI век: история, мисия, функции и задачи на видовете библиотеки (национална, обществени, университетски (академични), специални, училищни, хибридни, електронни и виртуални). Нормативна уредба на библиотеките в България. Основни дейности на библиотеките и различните аспекти на организацията на библиотечните ресурси. Специфика на управлението на библиотеката. Форми на взаимодействие между библиотеките. Приложение на ПР в библиотеките.**

Примерни подтеми: Предпоставки за възникването на различните типове и видове библиотеки в българското общество през модерното време – социални и икономически фактори. Създаване на библиотеки при органите на централната и местните власти. Образователните, научните и културните институции в България и създаването от тях

¹ Конспектът е валиден за държавни изпитни сесии м. юни/юли 2021 и м. януари/февруари 2022 и одобрен с протокол № 3 / 24.03.2021 г. в редовно заседание на катедрения съвет.

библиотеки. Политики спрямо библиотеките. Законодателство за задължителния депозит – еволюция на възгледите за неговото значение и обхват...

Задължителни термини: библиотекознание, библиотечен фонд, библиотечни колекции, комплектуване, обработка, обслужване, библиотечни функции, библиотечен мениджмънт, библиотечни мрежи, библиотечна статистика, библиотечен каталог, картотека, библиотечни потребители...

Ключови думи: библиотека, библиотечна дейност, библиотечно дело библиотечно законодателство, библиотечни ресурси библиотечни услуги, библиотечни технологии, библиотечно-информационно образование, квалификация, кариерно развитие в библиотеките, професионален библиотекар, библиотечна организация, стандартизация, организация на труда, библиотечен персонал, финансиране, библиотечни сгради, материални и технически ресурси, библиотечна статистика, планиране, отчитане, управление, организационна култура, библиотечен мениджър.

3. Информационно обслужване в библиотеки и информационни центрове. Потребители и ползване на библиотеките. Видове информационни продукти и услуги. Информационни потребности и информационно поведение.

Примерни подтеми: Видове информационни продукти (системи за библиографска информация; бази от данни с научна информация и др.) и услуги. Потребители – характеристики и специфики. Библиотечно и информационно обслужване. Комуникации в библиотеките. Поведение на библиотечно-информационните специалисти в зоната на обслужване. Принципи и организация на обслужването. Диалог потребител - информационен специалист (справочно интервю). Писмени библиографски справки – методика на изготвяне, видове, специфики. Обучения по информационна грамотност.

Задължителни термини: библиотечно обслужване, библиотечни услуги, информационно обслужване, информационни услуги, информационни продукти, информационно поведение, информационни потребности, справочно интервю, комуникация в библиотеката, потребители, библиографски справки, релевантност, пертинентност, системи за библиографска информация, информационни центрове (центрове за научна информация), информационна грамотност.

Ключови думи: библиотечно обслужване, библиотечни услуги, информационно обслужване, информационни услуги, информационни продукти, информационно поведение, информационни потребности, комуникация в библиотеката, потребители.

4. Обработка на информационните ресурси. Процеси. Стандарти.

Примерни подтеми: Универсален библиографски контрол. Принципи на каталогизацията. Стандартизация на дейностите по каталогизация. Формати за машинночетима

каталогизация. Стандарт ISO 2709. UNIMARC и MARC 21. Функционалност на библиографските и контролните записи. Схеми с метаданни.

Задължителни термини: библиографско описание, стандарти за библиографско описание, области и елементи на библиографското описание, нормативен контрол, точки за достъп, идентификатори на имена, VIAF, ISNI, произведение, проявление, въплъщение, единица, ISO 2709, машинночетим формат, структура на машинночетим формат, MARC 21, UNIMARC, OPAC, FRBR, метаданни, Dublin Core.

Ключови думи: MARC формати, машинночетими формати за каталогизация, универсален библиографски контрол, нормативен контрол, функционалност на библиографските и контролните записи.

5. Дигитализация на културното наследство в институциите на паметта – библиотеки, архиви, музеи.

Примерни подтеми: Цели и приоритети на дигитализацията в различните видове институции. Видове документи и тяхната дигитализация – критерии за подбор, използвани скенери, стандарти и формати за създаване на дигитални обекти. Софтуери за обработка и организация на дигитални изображения. Изграждане на стандартизирани метаданни за дигитални обекти, организация на дигитални библиотеки. Организация и възможности за търсене в български дигитални библиотеки и в ДА „Архиви“. Международни дигитални библиотеки и портали и участието на българските институции на паметта в тях. Правни аспекти на дигитализацията и лицензите Криейтив Комънс.

Задължителни термини: културно наследство, дигитализация, скенер за книги, пиксел, растерно изображение, разделителна способност/резолюция, битова дълбочина, метаданни, траен дигитален архив, файлов формат, дигитална библиотека, дигитален портал.

Ключови думи: културно наследство, дигитализация, дигитални библиотеки, дигитални портали, Европеана, Световна дигитална библиотека, Архивен портал на Европа.

6. Социално конструиране на миналото. Политики на паметта. Индивидуална и колективна памет. Места на памет.

Примерни подтеми: Световен възход на паметта. Политики на паметта. Индивидуална и колективна памет – културна памет – травматична памет – национална памет. Памет и история. „Места на паметта“ (символни, материални, функционални).

Задължителни термини: памет, история, колективна памет, политики на паметта, места на памет, травматична памет, национална памет.

Ключови думи: памет, история, колективна памет, места на памет

7. Политически модели за управление и финансиране на сектор култура. Форми на държавно подпомагане и алтернативни механизми за финансиране на културните институции.

Примерни подтеми: Либерален и етатистки модел на управление. Пряко бюджетно субсидиране. Непряко подпомагане и регулиране. Алтернативни механизми за финансиране.

Задължителни термини: бюджетно субсидиране, непряко подпомагане и регулиране, данъчни облекчения, проектно финансиране, спонсорство, дарителство.

8. Приложение на съвременни информационни и комуникационни технологии в дейността на институциите на паметта.

Примерни подтеми: Приложими технологии в институциите на паметта за обработка на данни и информация (приложен софтуер, бази от данни). Съвременни технологични решения за съхранение на данни и информация от институциите на паметта (центрове за данни, облачни технологии). Съвременни комуникационни технологии за разпространение на информация от институциите на паметта (компютърни мрежи, Интернет, Интернет на нещата, виртуализация).

Задължителни термини: данни, информация, комуникация, приложен софтуер, бази от данни (БД), център за данни / data center, компютърна мрежа, Web / WWW, Internet of Things (IoT), информационни технологии (ИТ), комуникационни технологии (КТ), информационни и комуникационни технологии (ИКТ), виртуализация.

Ключови думи: информационни технологии, комуникационни технологии, информационни и комуникационни технологии, бази от данни, софтуер, компютърна мрежа, Интернет, Интернет на нещата, виртуализация.